

NU KOMMER GNAVERNE PÅ BESØG

Halsbåndmusen findes i haven året rundt, men gør ikke den store skade.

HALSBÅNDMUS, markmus, skovmus og husmus er almindelige gnaver i vores haver, især hvis vi bor i nærheden af mark eller skov. Det hænder også, at haren kommer på besøg. Harer adskiller sig fra gnaverne ved at have et par ekstra fortænder lige bag de store fortænder i overkæben. Gnaver eller ej, hvis haren først guffer løs af havens planter, er skaden den samme.

Når gnaverne blot bliver udendørs og passer sig selv, er de som regel accepterede. Visse musearter spiser gerne små snegle og krybende insekter i haven, men især når sulten plager, kan gnaverne kaste sig over vores planter. Den største skade, de kan forvolde, er, når de gnaver barken af træer og buske. Er det kun en del af barken, sker der ikke så meget, men er gnavet hele vejen rundt om stammen og tilmed

dybt, så dør træerne ofte. Man kan dog undertiden blive positivt overrasket over træernes evne til at overleve selv kraftige skader.

GNAVERKOST

For husmusens vedkommende ved vi, at arten nærmest er altædende. Den trives bedst indendørs i vores beboelser, hvor den skal bekæmpes for enhver pris. Halsbåndmusen kan også lejlighedsvis forekomme indendørs, men den ynder helst at spise knopper, frø, frugter, nødder, bog og agern samt larver, snegle, insekter, edderkopper og orme. Markmusen derimod går næsten udelukkende efter vegetabilsk føde, hvor også bark indgår i den daglige kost.

Harer lever udelukkende af plantekost, hvor skud og bark også indgår. For at op-

Vær på forkant med musene, og undgå skader på træer og buske. Med få og enkle midler kan du slippe for de ubehagelige overraskelser, mange haveejere oplevede sidste vinter.

TEKST OG FOTO: MAGNUS GAMMELGAARD, GARTNERITEKNIKER

timere fødeudnyttelsen æder den under visse forhold sin egen afføring. Harer og mus er nataktive, hvilket indebærer, at vi sjældent oplever synderen i aktion.

LEVEVIS

Nogle musearter findes i haven året rundt. Det gælder fx den ret store halsbåndmus (navnet hentyder til et brunligt bånd på det lyse bryst). Den måler op til 13 cm plus hale og forveksles ofte med en rotte.

Markmusen, derimod, lever på de åbne vidder og kommer som regel først på havebesøg til efteråret for at overvintrere i nærheden af vores bygninger. Det er netop markmusen, den med de små ører, der er den største synder, når det gælder gnavskader på træer og buske.

For at reducere ukrudtsproblemerne i haven har vi lært at anvende bunddæk-

kende planter. Hermed har vi også skabt et mikromiljø, der er perfekt som overvintringssted for mus. Hvis der kommer meget sne, som bliver liggende i længere perioder, er der særlig mulighed for omfattende gnaverskader. Er sneen hård og ligger højt, kan harerne færdes på toppen og nå overraskende langt op i træerne.

Frugtræer som æbler og blommer er attraktive for mus og harer, men mange andre af havens buske og træer er udsatte, når føden er knap.

BESKYT TRÆET

Vi skal ikke fuldstændigt fjerne vores bunddække. En cirkel med bar jord på en halv meter i diameter omkring træet er tilstrækkelig og får musene til at søge andre steder hen. Til gengæld skal vegetationen fjernes hvert år, da selv store træer kan ødelægges.

Vil man gøre det rigtig godt, kan den nederste del af stammen beskyttes med fintmasket tråd. Sådanne vildtspiraler samt "vækstrør" kan købes i havecentre eller butikker for skovudstyr og beskytter mod både harer og mus. Påsmøring af il-delugtende substanser såsom blodmel eller thiramprodukter har nogen afskrækkende virkning over for harer. Opsætning af hegn er bekostelig, men en mulighed og holder også rådyrene væk.

BEKÆMPELSE

I princippet er alle musearter, der lever i naturen, fredede og større bekæmpelsesforanstaltninger kommer ind under lovgivningen for "regulering af skadevoldende vildt". Det kan man læse mere om på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside. Her ses også jagttider for harer.

Udlægning af musegift i naturen indebærer en risiko for, at giften senere kan indgå i fødekæden og give skader på bl.a. rovfugle. Det vil vi havejere selvfølgelig ikke være medvirkende til.

Musefælder i forskellige udformninger kan benyttes, men husk at tilse dem dagligt samt anbringe dem på steder, hvor andre dyr ikke kan komme til.

Katte er som regel rigtig gode musejægere i haven. Ulempen er, at de kan få smag for vores småfugle. ■

Musegnav på almindelig ene. Planten overlevede.

Musegnav på 10 år gammelt blommetræ. Træet overlevede ikke.

Haregnav på æble. Træet overlevede det første år.

Harer lever mest af plantekost, hvor skud og bark også indgår